

Metodologie badań kulturoznawczych

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Kulturoznawstwo	Cykl dydaktyczny 2026/2027	
Specjalność Komunikacja wizualna i projektowanie graficzne	Kod przedmiotu HKLTKWS.II2.02639.26	
Jednostka organizacyjna Wydział Humanistyczny	Języki wykładowe polski	
Poziom kształcenia Studia magisterskie II stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów Stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe	
Profil studiów Ogólnoakademicki	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
Koordinator przedmiotu	Katarzyna Skowronek	
Prowadzący zajęcia	Katarzyna Skowronek, Albert Leśniak, Szymon Kukulak, Izabela Trzcńska, Fryderyk Kwiatkowski, Paulina Model, Anna Maj	
Okres Semestr 2	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 7
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 15 Ćwiczenia audytoryjne: 54	

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	rozumienie specyfiki kulturoznawstwa na tle innych nauk, z uwzględnieniem historycznego procesu wyodrębniania się tej dyscypliny	KLT2A_W09	Aktywność na zajęciach, Projekt, Egzamin

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
W2	Zna współczesne stanowiska metodologiczne w kulturoznawstwie: nowe nurty etnograficzne, analiza treści i krytyczna analiza dyskursu	KLT2A_W07, KLT2A_W18	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Projekt, Egzamin, Sprawozdanie
W3	Na poziomie zaawansowanym posiada aktualną i wszechstronną wiedzę o dziedzinach i dyscyplinach nauki tworzących kulturoznawstwo oraz potrafi wskazać na ich najważniejsze i najnowsze osiągnięcia badawcze, interpretacyjne i metodologiczne.	KLT2A_W06	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Projekt, Egzamin
W4	znajomość koncepcji ogólnej metodologii nauk i podstawowych kategorii metodologicznych	KLT2A_W02	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Projekt, Egzamin
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	Posiada umiejętność wyboru koncepcji metodologicznej odpowiedniej do założonych celów poznawczych	KLT2A_U08	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Projekt, Egzamin, Sprawozdanie
U2	Potrafi stworzyć model własnego postępowania badawczego według reguł metodologicznych	KLT2A_U02	Projekt, Sprawozdanie
Kompetencje społecznych - Student jest gotów do:			
K1	pogłębia kompetencje w zakresie prowadzenia badań naukowych oraz formułowania teorii naukowej	KLT2A_K04, KLT2A_K05	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Projekt, Sprawozdanie, Zaangażowanie w pracę zespołu
K2	Potrafi organizować pracę naukową, właściwie ocenia jej postępy oraz zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności i rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju dorobku zawodowego.	KLT2A_K01, KLT2A_K06	Aktywność na zajęciach, Projekt, Zaangażowanie w pracę zespołu

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Metodologie, metody, strategie i techniki badań kulturoznawczych. Metody gromadzenia danych, analiza, interpretacja, wnioskowanie. Kulturoznawstwo we współczesnej humanistyce.

Nakład pracy studenta

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	15
Ćwiczenia audytoryjne	54
Przygotowanie do zajęć	51
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	25
Egzamin lub kolokwium zaliczeniowe	2

Dodatkowe godziny kontaktowe	5
Przygotowanie projektu, prezentacji, pracy pisemnej, sprawozdania	23
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 175
Liczba godzin kontaktowych	Liczba godzin 69

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
1.	Ćwiczenia poświęcone będą na pogłębianiu treści przedstawionych na wykładzie i poszerzona o ukazanie praktycznych możliwości wykorzystania poznanych metod. # Analiza i interpretacja danych # Kultura jako system symboliczny # Etnograficzna interpretacja kultury # Kultura jako tekst # Językoznawcze i semiotyczne metody analizy kultury # Nowa etnografia: żywy dyskurs, analiza punktu widzenia, autoetnografia, poezja etnograficzna, etnografia performatywna # Metodologia historii sztuki (9h) - prof. Jacek Dębicki Tematyka: - ikonologia Erwina Panofsky`ego (interpretacja metody na przykładzie Ołtarza Mariackiego – zajęcia w kościele Mariackim); - hermeneutyka a badania nad sztuką; - strukturalizm i poststrukturalizm a badania nad sztuką; - dekonstrukcja a badanie dzieła sztuki; - postmodernizm a badanie dzieła sztuki. Cel zajęć: Uczestniczący w zajęciach studenci będą mieli możliwość poznania różnych metod stosowanych w badaniach nad dziełem sztuki, czy sztuką. Zdobędą umiejętność interpretacji dzieła sztuki na trzech poziomach, mianowicie preikonograficznym, ikonograficznym oraz ikonologicznym (Panofsky), a więc tradycyjnej metodologii badania dzieła sztuki, zmodernizowanej i stosowanej w amerykańskim kulturoznawstwie jako metoda semantyczno-ikonologiczna. Nauczą się również interpretować dzieło sztuki z perspektywy wymienionych metod, które nie zostały sformułowane na gruncie analizestetycznych artefaktów. Literatura: - E. Panofsky: Studia z historii sztuki. Wybrał, opracował i opatrzył posłowiem J. Białostocki, PIW, Warszawa 1971. # Analiza źródeł historycznych (3 h) - dr Magdalena Parus 1. Józef Szymański, Nauki pomocnicze historii, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa; 2. Jerzy Topolski, Metodologia historii, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1984, r. XI oraz XV. # Badania ankietowe (6 h) - dr Magdalena Parus Literatura: 1. Luba Sołoma, Metody i techniki badań socjologicznych. Wybrane zagadnienia, Wydawnictwo Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2002, s. 150-204; 2. Earl Babbie, Badania społeczne w praktyce, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, 267-303.	W1, W2, W4, U2, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
2.	Co to jest nauka? Czym się charakteryzują nauki humanistyczne?: Treściowe, metodologiczne i instytucjonalne kryterium nauki. Prawda, racjonalność i empiria w nauce. Rozumienie nauki w tradycji oświeceniowej. Kulturoznawstwo i nauki o kulturze w kontekście przemian nauk humanistycznych.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
3.	Co to jest jest metodologia? Co to są paradygmaty?: Metodologia jako metanauka. Przegląd wybranych poglądów z zakresu filozofii nauki (stanowisko scjentyistyczne, koncepcje Kuhna, Poppera, Feyerabenda). Główne paradygmaty w kulturoznawstwie i naukach humanistycznych. Zwroty badawcze.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
4.	Podstawowe kategorie metodologiczne. Analiza i interpretacja danych.: Przedstawienie różnych sposobów rozumienia kategorii: pojęcie, definicja, proces badawczy, interpretacja. Wyjaśnianie i przewidywanie vs. interpretowanie i rozumienie. O różnych sposobach wyjaśniania społecznej i kulturowej rzeczywistości.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
5.	Kultura jako tekst. Analiza dyskursu: Językoznawcze metody analizy kultury. Przedstawienie rozumienia dyskursu u Bachtina i Foucaulta. Przegląd stanowisk metodologicznych w Krytycznej Analizie Dyskursu.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
6.	Współczesna humanistyka: Rozwój humanistyki – trzy tradycje. Współczesne rozumienie humanistyki. „Trzecia kultura”	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
7.	Społeczny kontekst nauki: Herstory w nauce i jej kontekst teoretyczny (socjologia wiedzy, feminizm). Badania zaangażowane w naukach humanistycznych. Społeczne i etyczne konsekwencje nauki. Zwrot etyczny w humanistyce.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
8.	Kulturoznawstwo i nauki o kulturze w kontekście przemian nauk humanistycznych: Charakterystyka kulturoznawstwa i jego pozycja w systemie nauk. Powstanie kulturoznawstwa i jego różne koncepcje. Czy nauki o kulturze to „prawdziwa nauka”?	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
9.	Metody jakościowe w badaniach kulturoznawczych: Omówienie podstawowych strategii, metod i technik w badaniach kulturoznawczych. Teoretyzowanie jako praktyka.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład

Informacje rozszerzone

Metody i techniki kształcenia :

Praca grupowa, Dyskusja

Rodzaj zajęć	Metody zaliczenia	Warunki zaliczenia przedmiotu
Wykład	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Egzamin, Sprawozdanie, Zaangażowanie w pracę zespołu	
Ćwiczenia audytoryjne	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Projekt, Zaangażowanie w pracę zespołu	

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu

Do zaliczenia kursu może przystąpić student, który regularnie uczestniczył w zajęciach. Dopuszczalne są dwie nieusprawiedliwione nieobecności. W przypadku niezaliczenia kursu w pierwszym terminie, student przystępuje do zaliczenia poprawkowego na takich samych zasadach, jakie obowiązywały w terminie pierwszym.

Sposób obliczania oceny końcowej

Student otrzymuje dwie niezależne oceny - z ćwiczeń i egzaminu. Końcowa ocena to 0,25 oceny z ćwiczeń i 0,75 oceny z wykładu. Wykłady końcowy egzamin pisemny Ćwiczenia Podstawą zaliczenia będzie a/ obecność - możliwe są dwie nieobecności na ćwiczeniach b/ wykonanie analizy materiału źródłowego z zastosowaniem jednej z wybranych technik, prezentowanych w trakcie zajęć - pisemny esej (80%) - wyjaśnienia na pierwszym wykładzie b/ udział w dyskusji na ćwiczeniach (20%)

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach

Student, który opuści więcej niż dwa spotkania ustala z osobą prowadzącą zajęcia zakres i formę wyrównania zaległości.

Wymagania wstępne i dodatkowe

-

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa

Wykład: Student, studentka aktywnie uczestniczy w zajęciach. Ćwiczenia audytoryjne: Studenci przystępując do ćwiczeń są zobowiązani do przygotowania się w zakresie wskazanym każdorazowo przez prowadzącego (np. w formie zestawów zadań). Ocena pracy studenta może bazować na wypowiedziach ustnych lub pisemnych w formie kolokwium, co zgodnie z regulaminem studiów AGH przekłada się na ocenę końcową z tej formy zajęć.

Literatura

Obowiązkowa

1. Literatura do wykładu:
2. Babiński G. 2005. Metodologia a rzeczywistość społeczna. Dylematy badań etnicznych. Nomos, Kraków.
3. Bachtin M. 1982. Słowo w powieści, w: tegoż, Problemy literatury i estetyki, Czytelnik, Warszawa, s. 82-227.
4. Barker Ch. 2005. Studia kulturowe. Teoria i praktyka, Kraków, Wyd. UJ
5. Benton T i I. Craib, 2003. Filozofia nauk społecznych, Wrocław, Wyd. DSWE TWP.
6. Blumer H. 2007. Interakcjonizm symboliczny. Nomos, Kraków.
7. Buchowski M. 2004. Zrozumieć Innego. Antropologia racjonalności. Kraków, Wyd. UJ.
8. Chamraz K. 2006. Constructing Grounded Theory. London, Sage.
9. Clifford J., Marcus G. (red.). 1986. Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography. Univ. California Press, Berkeley-Los Angeles-London.
10. Denzin, N. 1997. The Interpretive Ethnography. SAGE, London.
11. Denzin N.K., Lincoln Y.S. (red.) 2009. Metody badań jakościowych, t. I-II, Warszawa, PWN
12. Duszak A., Fairclough N. (red.). 2008. Krytyczna analiza dyskursu, Kraków, Universitas.
13. Flis M. b.d. O osobliwościach nauk społecznych, czyli dyskretny urok socjologii i antropologii, w: <http://www-is.phils.uj.edu.pl/publikacje/publikacje.html>
14. Foucault M. 1977. Archeologia wiedzy, Warszawa, PWN.
15. Geertz C. 1993. The Interpretation of Cultures. Fontana Press, London.
16. Geertz C. 2000. Dzieło i życie. Antropolog jako autor. Warszawa, Wyd. KR
17. Geertz C. 2003. Zastane światło. Antropologiczne refleksje na tematy filozoficzne. Tłum. Z. Pucek, Kraków, Universitas.
18. Geertz C. 2005b[1983]. Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretatywnej. Tłum. D. Wolska, Kraków, Wyd. UJ.
19. Glaser B.G., Strauss A. 2009. Odkrywanie teorii ugruntowanej. Kraków, Nomos
20. Kaprański S. 1995. Wartości a poznanie socjologiczne. Nomos, Kraków.
21. Kempny M, Nowicka E. (red.) Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej. PWN (t.I), Warszawa 2003.
22. Kempny M, Nowicka E. (red.) Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej. Kontynuacje, PWN (t.II), Warszawa 2003.
23. Kuhn T. 1968. Struktura rewolucji naukowych, tł. Helena Ostromięcka, Warszawa, PWN
24. Maternys A., Mucha J. (red.) 2009. Nowe perspektywy teorii socjologicznej, seria WTS, Kraków, Nomos.
25. Mielecinski E. 1981. Poetyka mitu, PWN, Warszawa.
26. Moore H (red.). 1996. The Future of Anthropological Knowledge. Routledge, London.
27. Noblit G. W., Hare R. D. 1988. Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies. Qualitative Research Methods Series 11. Newbury Park, London, Delhi: SAGE Publ.
28. Nowak S. 2010. Metodologia badań społecznych. Warszawa PWN.
29. Pawłowski A. 2001. Metody kwantytatywne w sekwencyjnej analizie tekstu. Warszawa: Wyd. UW.
30. Popper K. 1977. Logika odkrycia naukowego, PWN, Warszawa
31. Racjonalność i styl myślenia, 1992, wyb. E. Mokrzycki, Warszawa, Wydaw. IFiS PAN.
32. Sahlins M. 2011. Z przeprosinami dla Tukidydesa, Kraków: Universitas.
33. Silverman D. 2011. Qualitative Research, LA, London, Delhi: SAGE.
34. Trela G. Bd. Umiarkowana pochwała scjentyzmu, materiał niepublikowany.
35. Ulicka D. Literaturoznawcze dyskursy możliwe, Kraków, Universitas.
36. Werner K. Co można wiedzieć o człowieku? Analiza pojęcia wiedzy... Diametros nr 11 (marzec 2007)
37. Woleński J. 1996. Umiarkowana obrona scjentyzmu, (w:) W stronę logiki, Kraków.
38. Zamelska O. Anarchizm epistemologiczny a relatywizm Paula K. Feyerabenda, w: Diametros nr 1 (wrzesień 2004)
39. Literatura do ćwiczeń podana przy tematach.

Badania i publikacje

Publikacje

1. prof. Katarzyna Skowronek
2. 2007 - współredaktorka tomu: Nowe nazwy własne - nowe tendencje badawcze, red. A. Cieślíkowa, K. Skowronek, B. Czopek-Kopciuch, Kraków: IJP PAN.
3. 2015 - „Idee i Myśliciele”, t. XVIII, Auto/biograficzne narracje jako przedmiot i metoda badań w humanistyce (współredaktor A. Ogonowska), Kraków (w przygotowaniu do druku).

4. O niektórych funkcjach nazw własnych w dyskursie religijnym. Na materiale listów pasterskich Episkopatu Polski, *Onomastica XLVIII*, 2003, 79-114.
5. Ideonimy polskich filmów fabularnych (1947-2002), w: *Metodologia badań onomastycznych*, red. M. Biolik, 2003, Olsztyn: OBN, 610-628 (współautor: B. Skowronek).
6. Od „Trybuny Robotniczej” do „Polish News Bulletin On Line” – o polskim nazewnictwie medialnym, *Nowa Polszczyzna 2*, 2004, s. 37-44.
7. Współczesne polskie nazewnictwo medialne, w: *Nazwy własne w języku, kulturze i komunikacji społecznej*, red. R. Mrózek, Katowice: UŚI, 2004, 189-216 (współautor: M. Rutkowski).
8. Uwagi o współczesnym polskim nazewnictwie medialnym (nazwy audycji radiowych), w: *Współczesne odmiany języka narodowego*, red. K. Michalewski, Łódź 2004, UŁ, 230-237 (współautor: M. Rutkowski).
9. prof. Jacek Dębicki
10. - J. Dębicki, *Metaphysik der mittelalterlichen Bildhauerei. Einführung in die Problematik*, ARS 1 (1991), Bratislava 1991, s. 76-87.
11. - J. Dębicki, *La métaphysique de la sculpture médiévale. Introduction a la problématique*, *Revue des historiens de l`art, des archéologues, des musicologues et des orientalistes de l`Université de Liège*, Numéro 10/1991, Liège 1991, s. 30-39.
12. - J. Dębicki, *Ein Beitrag zur Bildertheologie in der vorhussitischen und hussitischen Zeiten in Böhmen*, w: *Umění XXX* (1992), nr 6, s. 415-423.
13. - J. Dębicki, *Strukturalismus in der Methodenlehre der Kunstgeschichte*, w: *Česko-slovenski strukturalizmus a Viedenski scientizmus (Zborník referátov z konferencie)*, Bratislava 1992, s. 168-183.
14. - J. Dębicki, *Krakowska sztuka Wita Stwosza: filozoficzne źródła formy i treści ideowych*, Aureus, Kraków 2013.
15. - J. Dębicki, *Kognitywne funkcje sztuki: Gilbert de la Poreé, Jan Wielki, Wit Stwosz i Leonardo da Vinci*, Kraków 2016(II).
16. - J. Dębicki, *Filozofia sztuki Wita Stwosza w świetle średniowiecznej teorii artium*, Kraków 2018.
17. dr Anna Olszewska
18. *Niepiękny, czyli o stylu // W: Jury, powrót artysty : Jerzy Ryszard „Jurry” Zieliński /1943–1980/ / red. nauk. Marta Tarabuła. — Kraków : Galeria Zderzak, 2010, S. 22–31.*
19. *Zbawienie w muzeach sztuki W: Poza kulturą nie ma zbawienia / pod red. Jacka Dębickiego, Zbigniewa Paska, Katarzyny Skowronek. — Kraków : Wydawnictwo LIBRON - Filip Lohner, 2014, S. 193–206.*
20. dr Magdalena Parus
21. Magdalena Parus, *Oral history i badania nad historią muzyki popularnej*, „Kultura Współczesna”, nr 3/2017, s. 58-67.
22. Magdalena Parus, Marcin Wądołowski (red.), *Oblicza pamięci. Tom II. Historia-pamięć-tożsamość*, Wydawnictwa AGH, Kraków 2015
23. Magdalena Parus, *Przydatność oral history do badań nad kulturą i społeczeństwem okresu PRL*, w: *Idee i myśliciele. Biografie, opowieści, autorytety*, red. Katarzyna Skowronek, Wydawnictwo Aureus, Kraków 2015, s. 29-38
24. Magdalena Parus, Rafał Sowiński (red.), *Oblicza pamięci. Tom I. Echa wojen*, Wydawnictwa AGH, Kraków 2014

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
KLT2A_K01	Zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności na poziomie zaawansowanym i rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju dorobku zawodowego.
KLT2A_K04	Samodzielnie podejmuje i inicjuje działania na rzecz rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych.
KLT2A_K05	Krytycznie ocenia poziom posiadanej wiedzy i odbieranych treści.
KLT2A_K06	Rozumie w sposób pogłębiony problematykę etyczną związaną z pracą naukową i zawodową. Przestrzega i rozwija jej zasady i nakłania innych do działania na rzecz przestrzegania tych zasad.
KLT2A_U02	Samodzielnie planuje i realizuje własne uczenie się przez całe życie i zachęca innych do zdobywania wiedzy i rozwijania umiejętności badawczych.
KLT2A_U08	Potrafi sformułować i uzasadnić tezy w wypowiedziach pisemnych i ustnych w języku polskim i obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.
KLT2A_W02	Ma pogłębioną wiedzę o tym, jakie miejsce wśród nauk humanistycznych, społecznych i nauk o sztuce zajmuje kulturoznawstwo oraz potrafi scharakteryzować jego przedmiotową i metodologiczną specyfikę.
KLT2A_W06	Zna i rozumie zaawansowane metody analizy i interpretacji zjawisk kulturowych.
KLT2A_W07	Wszechstronnie zna główne kierunki rozwoju kulturoznawstwa
KLT2A_W09	Ma wszechstronną orientację w organizacji życia kulturalnego w kraju, zna główne instytucje kultury oraz sposoby zarządzania nimi, a także najważniejsze wydarzenia we współczesnym życiu kulturalnym.
KLT2A_W18	Posiada zaawansowaną wiedzę o poznawczej, komunikacyjnej, kulturotwórczej i społecznej roli języka.